

Prof. Dr. Hüsameddin Gökay ile Söyleşi...

Söyleşiyi Yapan: Prof. Dr. Ali ÖZDEN

Prof. Dr. Hüsameddin Gökay, Türk tıbbına uzun yıllar hizmet etmiş, çok değerli bir hekim ve çok değerli bir ailenin ferdidir. Kendisi e-mail aracılığı ile birkaç soru sorduk. Saygıdeğer hocamız da bizi kırmadı ve sorularımızı yanıtladı. Aşağıdaki bu söyleşiyi keyifle okuyacağınızdan eminiz.

Sayın Hocam,

Gökay ailesi Türk tıbbına önemli katkıları olmuş ve iz bırakmış bir ailedir. Bu ailenin bir ferdi olarak çocukluk döneminizin nasıl geçtiğini meslektaşlarımızın merak ettiğini düşünüyorum. Kısaca o günlerden bahsederseniz hepimize bir yeni yıl hediyesi vermiş olacaksınız.

1. İlk ve orta eğitimde sizde iz bırakmış hocalarınıza ait anılarınızı paylaşırsanız geçmişe kısa bir yolculuk yapmış oluruz diye düşünüyorum.
2. Tıp Fakültesi eğitiminiz süresinde sizde iz bırakan Alman hocalardan da söz ederseniz Türkiye’de modern tıbbın nasıl yaşama geçtiğini bizler de öğrenmiş olacağız.
3. Hüsameddin Hocam, beyin cerrahisi konusunda abinizin (Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay) etkisi oldu mu?
4. Yurt dışı eğitiminiz ve özellikle de New Orleans’ta geçirdiğiniz günlerle ilgili hatıralarınızdan da kısaca söz ederseniz Amerika’yı daha iyi anlamış olacağız.
5. Son 50 yılda ülkemizde ilk-orta-lise ve üniversite eğitiminde çağdaşlaşma sizin beklediğiniz tarzda gelişti mi? Türkiye’de eğitimin batı standartlarına ulaşması için ne yapılmasını önermektedirsiniz.
6. Ülkemizdeki üniversitelerin çağdaş seviyeye ulaşabilmesi için önerileriniz nelerdir?

Şimdiden teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

Muhterem kardeşim Ali bey;

Bana gönderdiğiniz e-maildeki suallere topluca cevap vermeye çalışacağım.

Eskişehir'e yerleşmiş 7 çocuklu ailenin en küçük çocuğuyum. İlkokulu Eskişehir İnkılap İlkokulu'nda okudum. Babamın orada manifatura ticarethanesi vardı. Son sınıflardayken bazen mağazada arşınla kaput bezi sattığımı hatırlarım. Yine ilkokul son sınıfta Göricke marka Alman bisikletle şehrin muhtelif yerlerini dolaşırdım. Bu arada 1933 senesinde ablam beni Ankara'ya götürdü, orada Atatürk'ü yakından görme fırsatı buldum. İlkokulu birincilikle bitirdikten sonra abim Fahrettin Kerim yardımıyla İstanbul'da Galatasaray Lisesi'ne yazıldım. 1937 senesinde Galatasaray Lisesi'nin Ortaköy'deki İlk Kısmında Fransızca öğrenmeye başladım. 1938 yılında Beyoğlu'nda Galatasaray Lisesi'ne yatılı olarak girdim. 6. sınıfta Türkçe hocamız Esad Mahmut Karakurt idi, bu hocayı hiç unutmam çünkü o benim golf pantolonumla alay etmişti. Kendisi de Türkçe cümleleri ters bir şekilde yazardı. O yıl Atatürk vefat etmişti ve okul bizi Galatasaray'dan Dolmabahçe'ye kadar yürüterek Atatürk'ün naaşını ziyaret etmiştik.

1945 yılında Galatasaray Lisesi'ni iftiharla bitirdim, yine Fahrettin Kerim'in isteğiyle tıp okumaya karar verdim. Fahrettin Kerim benim İsviçre'de okumamı istiyordu, fakat o yıl memlekette iktisadi bir meseleden dolayı döviz kıtlığı mevcuttu. O yıl ben İstanbul Tıp Fakültesi FKB sınıfında okurken dış memleketlere talebe dövizi aradık. İsviçre, İngiltere, Fransa'da talebe dövizi bulamadık yalnız Amerika'da vardı ve böylece ben Ağustos 1946'da bir Amerikan Askeri Taşıt Gemisi'ne binerek 17 günde New York'a vardım.

New York'daki Türk Talebe Müfettişi İngilizce öğrenmem için bana İndiana Üniversitesini tavsiye etti.

Bloomington, İndiana şehrinde Tıp Fakültesinin Temel Bilimler kısmını okudum. Bu arada şunu söylemek isterim Amerika'da tıp eğitimi 8 yıldır. İlk 4 yılı Üniversite Koleji olarak kabul edilir. Bu 4 yılda Temel Bilimler okutulur ve Kolej diploması alınır (BS veya AB).

İndiana Üniversitesi'nde ilk 4 yılı bitirmiş olarak diğer tıp fakültelerine müracaat etmem gerekliydi. 16 fakülteye müracaat ettim, her fakülteden şu cevap geliyordu; biz önce Ordu'dan terhis olmuş veteranlara, ikinci olarak okulun bulunduğu eyaletteki bir Amerikan vatandaşına, üçüncü olarak

herhangi bir eyaletin Amerikan vatandaşına, dördüncü olarak da yabancı uyruklu bir kişiye tıp okulunda yer vermeyi düşünürüz diye cevap veriyorlardı.

Bu müracaatlarım esnasında 500 suallik bir tıp sınavına girdim ve 360 doğru cevapla bu imtihanı kazandım. İndiana Üniversitesi benim tıp öncesi çalışmalarımı değerlendirdi, İndiana Tıp Fakültesine girmem için rektör yardımcısı yardımcı oldu ve böylece ben İndiana Üniversitesi Tıp Okuluna bir jüri elemesinden sonra girdim.

Sizin suallerinizden 2'de İstanbul Tıp Fakültesindeki Alman hocaları soruyorsunuz; FKB'de Kurt Zuber (fizik hocası), Alfred Heilbronn gibi Alman hocalar temel bilimlerde bizi tıp fakültesine hazırlamışlardır. Onlar zamanında 6 yıl olan İstanbul Tıp Fakültesinde ben o hocalardan çok şey öğrendim. İstanbul'daki FKB dersleri sayesinde ben Amerika'da, 4 yıllık kolej eğitimini yaz okullarına giderek 1,5 yılda tamamlamıştım. Bu bakımdan o yıllardaki İstanbul Tıp Fakültesi'ndeki Alman hocaları hep minnetle anarım, maalesef bu hocalar kısa bir süreden sonra İsviçre, Amerika gibi memleketlere giderek Türkiye'yi terk etmişlerdir.

1949 yılında ilk defa olarak Amerika'dan uçakla Türkiye'ye geldim. Burada geçirdiğim 15 günlük tatilde Fahrettin Kerim abimin eşi Nilüfer yenge bana beyin cerrahisi yapmamı tavsiye etmiştir. O da bu fikre o günlerde Irak'a bir ameliyat için davet edilen Dr. Hami Dilek hocanın davet edilmesinden esinlenmiştir, o zamanlarda Dr. Hami Dilek Türkiye'deki tek beyin cerrahisi idi.

O tatilden döndükten sonra ben de beyin cerrahisi hakkında hocalarla görüşmeye başladım. Daha önceleri Fahrettin Kerim Gökay kendi ihtisası olan nöropsikiyatri yapmamı istiyordu ama yengemin tavsiyesiyle ben beyin cerrahisini seçtim. Tıp Fakültesinden Haziran 1951'de mezun oldum ve bir yıl genel cerrahi asistanlığı yaptıktan sonra fakültedeki beyin cerrahisi hocalarım bana Şikago şehrindeki kendi hocalarından Dr. Paul Bucy'nin yanına gitmemi önerdiler. Dr. Paul Bucy Dr. Harvey Cushing'in öğrencilerindendi. Dr. Paul Bucy'nin yanında iki yıl çalıştıktan sonra Indianapolis şehrindeki Fakülte Hastanesi'ne başasistan olarak geldim. 1955 yılı sonunda Amerikan Nöroşirürji imtihanını vererek yurda döndüm. Ailem o zamanlar Eskişehir'den İstanbul'a göç etmiş ve Laleli semtinde bir eve yerleşmişti. Amerika'dan döndükten sonra Fahrettin Kerim ağabeyimin yardımıyla Haydarpaşa Numune

Hastanesi'ne Dr. Hami Bey'in yanına yardımcı olarak girdim. Orada bir müddet çalıştıktan sonra Haziran 1956'da askerlik vazifesi için Ankara'ya gittim. 3 aylık askeri eğitimden sonra İstanbul Kasımpaşa Deniz Hastanesi'ne yedek subay asteğmen olarak vazifeye başladım. Askerlik bittikten sonra önce Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde birkaç ay başasistan olarak Prof. Dr. Kazım İsmail Gürkan'ın yanında çalıştım, oradan İstanbul Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne Nöroşirürji şefi olarak tayin oldum. 10 yıl bu hastanede çalıştım. Bu arada dışardan doçentlik imtihanına girerek bu unvanı kazandım.

1968 senesinde İstanbul Tıp Fakültesi'ne nöroşirürji doçenti olarak kabul edildim. 1969 senesinde profesör unvanını aldım ve 1993'de İstanbul Üniversitesi'nden emekli oldum. İstanbul Tıp Fakültesi'nde çalışırken New Orleans şehrindeki Tulane Üniversitesi'ne davet aldım ve orada 3 yıl hocalık

yaptım. Sonra tekrar İstanbul Tıp Fakültesi'ne döndüm ve yukarıda dediğim gibi 1993'de emekliye ayrıldım. 2 yıl daha Amerikan Hastanesinde hususi olarak görev yaptım. 1995 yılında da özel muayenehanemi kapattım.

Siz bana Türkiye'de eğitim kalitesine soruyorsunuz. Bu hususta fikir vermem biraz güç. Fakat şunu söyleyeyim ki memleketimize pek çok üniversite açılmış, tıp fakültelerine hoca bulmak güçleşmiştir. Bilirsiniz bir yerde kantite kaliteyi düşürür, bu bakımdan gençlere tıp eğitiminde imkan bulurlarsa dış memleketlere gitmelerini tavsiye ederim. İlköğretim ve lise eğitimi için fikir verme konusunda kendimi yeterli bulmuyorum.

Sevgi ve Saygılarımla

Prof. Dr. Hüsameddin GÖKAY

Haziran 1984-Haziran 1986

arası ABD New Orleans-Louisiana'da bulundum. İyi ki Amerika'yla tanışmak için gitmişim. Gerçekten yeni bir dünya imiş. 15. yüzyılın sonuna dek inatla dünyanın düz olduğuna inananlar okyanusun da birkaç bin mil ötesinde denizin de bittiğine inanıyorlardı. 15. yüzyılın sonunda Colombus'un (1492) keşfettiği toprakların yeni bir dünya (Kıta) olduğu anlaşılınca insanlık tarihi de yeni bir dönemi yaşamaya başlamıştır.

1718'de

Fransızlar New Orleans'ı kurar. 1756-1763 Fransızlarla yerli halkın (Indian) savaşı, 1773 Boston "Tea Party", 1774 ilk Amerikan Kongresinin toplanması, 1776 İkinci Kongre ve bağımsızlığın ilanı, 1788-1789 anayasa hazırlığı ve Washington'un yeni cumhuriyete başkan seçilmesinin ardından 1800'de George Washington ABD Başkanı olur. 1803'te Louisiana Fransızlardan satın alınır.

New Orleans Mississippi nehri deltasında kurulmuş bir şehir. Bu nehrin kolları birleşerek Louisiana'da okyanusa kavuşur. Bir nehrin döküldüğü yer, o nehir için de o nehrin suladığı ülke için de olmazsa olmazdır. New Orleans fedakâr bir şehir. Her türlü felaketi Amerika için, Mississippi için yaşamıştır. O denizin de nehrin de altında kalsa da varlığını sürdürmektedir.

ABD, kıtanın keşfinden 300 yıl sonra İngiltere'nin de desteği ile sanayi devrimini yakalayarak hızla ilerlemeye başlar. 19. yüzyılda ABD'nin bilimde hızla ilerlediğini ve Avrupa ile yarışır hale geldiğini görüyoruz. Avrupa'nın din savaşlarından yorulan, insanca-özgür yaşamak isteyen Avrupalılar yeni kıtaya büyük umutlarla, arzu ve istekle giderek yeni bir dünya yaratırlar. ABD'de bilime, insana, insanlık tarihine verdikleri destekle dogmalardan arınmış bir ülke yaratıldılar. Bilim yarattığı son sanayi devrimiyle de uzayın derinliklerini keşfetmeye başlamıştır. Bu yeni dönemi yalnız bilim dünyası kavrayabilmekte, toplumun diğer kesimleri bilimin nimetlerini kullandığı halde bilime değil bilim dışılığa saygı göstermektedir. Toplumlar bilim konusunda yeterince aydınlatılmadığı için algılamakta zorluk çekmektedir. Başta ABD olmak üzere bilim; bilimi, doğayı, insanlığı korumak durumundadır.

Bu özgürlük ülkesi ve bilimin odağı ülkede sıkıntılar çeksek de bilimle ve yenedünya ile tanışmış olduk. ABD'de de bilime gelişmekte olan ülkelerdeki gibi saygı gösterilmezse o da geldiği karanlığa geri döner. Yenedünya eğrisiyle, doğrusuyla, yalanıyla, dolanıyla bilim sayesinde aydınlığı temsil ediyor.

New Orleans-Louisiana'ya da damgasını vurmuş, iz bırakmış sayısız Türk o topraklarda yaşamıştır. 1953-1959 dönemi Ankara Tıp'ta okuyan dört ünlü silahşor [Kemal Akdamar (Athos), Tunç Ertan (Porthos), Erol Kozdereli (Aramis), Erdiñ Kanım-türk (D'artagnan) Mektebi Tıbbiye'yi bitirince karar verirler, ver elini yenedünya. Sanırım onlar da bir gemi bularak yenedünyaya giderler. Şurası burası derken yazgılarını yazarak yenedünyada tutunmayı gerçekleştirirler. Ben Prof. Dr. Kemal Akdamar'ı Tü-lane/New Orleans Gastroenteroloji başkanı olarak tanıdım ve yanında çalıştım. Hocam Prof. Dr. Atilla Ertan da o dönemde Tü-lane'de idi. Benim de yenedünyayı tanımam için fırsat yarattıkları için oraları görebildim. Prof. Dr. Kemal Akdamar da, Prof. Dr. Atilla Ertan da New Orleans'ta iz bırakmış bilim adamlarımızdır. Hakkın rahmetine kavuşan hocamız Prof. Dr. Kemal Akdamar New Orleans'ın doğasında varlığını sürdürmektedir. Nurlar içinde yatsın.

Prof. Dr. Hüsameddin Gökay'ı da New Orleans'ta tanıdım. Hüsameddin hoca tıp eğitimine İstanbul Tıp Fakültesi'nde başlasa da eğitimine Amerika'da devam etmiştir. Yıllarca o topraklarda tıp eğitimi alır, beyin cerrahı olur ve abisi Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'ın önerisi doğrultusunda Türkiye'ye gelir. Hüsameddin Hoca sıcakkanlı, yardımsever bir kişiliğe sahipti. Amerika'yı yaşayarak öğrenmiş bir insan olduğu için de bilgi ve tecrübe

sahibiydi. Hoca zaman zaman bana, bazen de orada yaşayan Türklere ziyafet verirdi. Bu davetler bize, hocanın eşsiz eşi Ayla Hanım'ı tanıma fırsatı da yaratmıştır. Ayla hanımın zamansız ölümü onu tanıyanları çok üzmuştür. Nurlar içinde yatsın.

İstanbul Tıp Fakültesinden emekli olan hoca İstanbul'da yaşamına yalnız başına devam ediyor. Hüsameddin Hoca'da ve Fahrettin Kerim'deki farklılık ise Avrupa'yı ve dünyayı erken tanıyan bir aileden gelmelerinden kaynaklanmaktadır. Hocanın annesi Dobrucalı Şeyh Hacı Mehmet Efendi'nin kızı, baba tarafı Kırım'dan gelip Eskişehir'e yerleşmiş bir ailenin çocuğudur. Hocanın iki oğlu da Amerika'da eğitim görmüştür. Büyük oğlu Kerim Gökay İstanbul'da, küçük oğlu Ahmet Gökay İsviçre'de yaşamaktadır.

Hüsameddin hoca, bir gün Dr. Tunç Ertan (Porthos) Hoca'yı, eşini, beni ve Dr. Öznur Kuşakçioğlu'nu Alexandria'daki evine yatılı misafir olarak bir hafta sonu birlikte geçirmek üzere davet etti ve unutulmaz anlar yaşadık. Onları görünce şu aklıma geldi, başka ülke insanları Amerika'ya gelince her şeyi geride bırakıp unutturken, Türkler ülkelerine daha tutkulu hale geliyor ve bir şeyler yapmak istiyorlar.

Alexandria anımı vakitlice yazdığım için mutluyum. Gerisini Hüsameddin Hoca'ya sormalı. Hüsameddin Hoca yedi kardeşin en küçüğü, abisi ünlü İstanbul Belediye Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'dır. Abisi zamanının en popüler psikiyatristi, siyasetçisi, mebusu, valisi, belediye başkanı, sağlık bakanı, Türkiye Kızılay ve Yeşilay Derneği Başkanı idi.

Prof. Dr. Ali ÖZDEN